

Tarnaváry Zoltán

Tűzátjelzés az OTSZ hatályba lépése után

Az új OTSZ számos új szabályozása közül most az automatikus tűzjelző berendezésekhez kapcsolódó tűz- és hibajelzések automatikus átjelzésének, valamint a táv felügyeletének követelményeivel ismerkedhetünk.

Május 22-től hatályos

A Magyar Közlönyben megjelent és május 22.-től hatályba lép a tűzvédelmi szakma által nagyon várt jogszabály a 9/2008. (II.22) ÖTM rendelet az Országos Tűzvédelmi Szabályzat kiadásáról. A jogszabály törekszik „tűzvédelmi kódex”-ként funkcionálni, azaz tartalmazza a létesítés és használat szabályait, valamint a tűzoltó-technikai eszközökkel szemben támasztott műszaki követelményeket. Fontos feladat a hatályba lépésig a tűzmegelőzéssel foglalkozó **civil és hivatásos szakemberek felkészítése** az új szabályok, követelmények egységes értelmezése és végrehajtása érdekében. Az OTSZ számos új szabályozása közül most az automatikus tűzjelző berendezésekhez kapcsolódó tűz- és hibajelzések automatikus átjelzésének, valamint a táv felügyeletének követelményeivel ismerkedhetünk.

Jelenlegi szabályozás

A műszakilag megfelelő és szabályszerű tűzátjelzés követelményeit, a következő jogszabályok és szabványok tartalmazzák: 1996.évi XXXI. Ttv 5. §; 2004. évi CXL. Tv. (Ket); Itv. (illeték törvény); 9/2008.(II. 22.) ÖTM rendelet (OTSZ); 37/1997.(VI.11.) BM r., az MSZ EN 50136 és MSZ EN 54 szabványsorozat.

Az OTSZ-ben megfogalmazott követelmények

A beépített berendezés központját (távkielző, távkielző- és kezelő) állandó felügyeletű helyre kell tervezni.

Állandó felügyelet kiváltására a beépített tűzjelző berendezés, nem felügyelt helyen elhelyezett központjának (másodlagos kezelő és/vagy kielző egységének) tűz és hiba jelzésének továbbítása történhet:

- a) a létesítményen belül elhelyezett állandó felügyeleti helyre,
- b) a létesítményen kívül elhelyezett állandó felügyeleti helyre, amely megfelel az OTSZ 2. melléklet IV. fejezet 4.6. pontban foglaltaknak.

Új szabályozás, hogy az átjelzést kell biztosítani állandó felügyelet kiegészítésére, azon felül, az alábbi esetekben:

- a) az 50 méter legfelső használati szint feletti lakóépületek esetében,
- b) a magas közösségi épületek esetében,
- c) a középmagas ipari/mezőgazdasági termelő/tároló épületek esetében,
- d) a középmagas szálloda és szállásjellegű épületek esetében,
- e) a fekvőbeteg ellátást szolgáló épületek esetében,
- f) a speciális egészségügyi és szociális épületek esetében,
- g) a többszintes és tömegtartózkodásra szolgáló kulturális és művelődési épületek esetében,
- h) a 8 méternél magasabb színpaddal rendelkező színházak esetében,
- i) az 5.000 főnél nagyobb befogadóképességű sportcsarnokok esetében,

- j) a 8.000 m²-nél nagyobb alapterületű, vagy három szintnél magasabb kereskedelmi létesítmények esetében, továbbá
- k) ahol azt jogszabály, vagy
- l) tűzvédelmi hatóság előírja.

Az l) pont a kötelezés alapján létesülő tűzjelző berendezések esetében alkalmazandó, egyéb esetekben a megrendelő és a tervező az OTSZ 2. melléklet IV. fejezet 3.3. pontja szerinti egyeztetése során tisztázandó a tűzoltóságra automatikusan továbbított átjelzés szükségessége. Az automatikus átjelzést a tűzvédelmi hatóság döntésétől függően összevont ügyeletre vagy, az elsődleges működési terület szerinti tűzoltóság hírközpontjába (továbbiakban tűzoltósági ügyelet) kell közvetlenül irányítani. A tűz és hiba átjelzések bontását is az egyeztetés során kell meghatározni.

A tűzjelző központot olyan helyen kell elhelyezni, hogy:

- a) a kijelzések és kezelések a tűzoltóság és a helyi kezelőszemélyzet számára könnyen elérhetőek legyenek, (az épületen belül a tűzjelző központ eléréséhez a kiérkező tűzoltónak ne kelljen 5 méternél nagyobb szintkülönbséget és vízszintesen 50 méternél többet megtenni),
- b) az elhelyezés és a világítás révén a látható kijelzések és feliratok könnyen észlelhetők és leolvashatók legyenek,
- c) a háttérzajtól a hangjelzések hallhatók legyenek,
- d) a környezet tiszta és száraz legyen,
- e) a berendezés mechanikai sérülésének veszélye elhanyagolható legyen,
- f) a tűzkockázat alacsony legyen, és a helyiség védve legyen a tűzjelző rendszerrel.

Tűz és hiba átjelző berendezés és távfelügyelet.

A tűz és hiba átjelző rendszer műszaki követelményei:

- a) a tűz és hiba átjelző az MSZ EN 54-21 szerint vagy azzal egyenértékű biztonságot nyújtó módon készüljön,
- b) ha az átjelzés fogadó berendezés nem összevont, vagy tűzoltósági ügyeleten van elhelyezve, akkor az összevont ügyeletre, vagy a tűzoltóságra csak a tűzjelzéseket kell átjelezni.
- c) a tűz-átjelzést az elsődleges működési terület szerinti hivatásos önkormányzati tűzoltóságra kell irányítani, amennyiben ehhez a feltételek adottak,
- d) Az összevont ügyeleten, vagy tűzoltósági ügyeleten kívül működtetett átjelzés fogadó berendezés összevont ügyeletre, vagy tűzoltóságra történő tűz-átjelzéseit is automatikus és felügyelt kapcsolaton keresztül kell megoldani, kivéve, ha az összevont ügyelet, vagy a tűzoltósági ügyelet nem tud automatikus jelzést fogadni. Ebben az esetben megengedett telefonon keresztül történő tűzjelzés.
- e) ha a tűzjelzés távfelügyeleti központból és telefonon, szóban történik, akkor az csak a 112-es egységes segélyhívó számra, vagy összevont ügyelet, illetve az elsődleges működési terület szerint illetékes tűzoltóság 105-ös segélyhívó számára történhet.

A tűz és hibaátjelzést fogadó központ és üzemeltetőjével szemben támasztott követelmények:

- a) az OKF-nél regisztrálva legyen,
- b) a működtetett tűz és hiba átjelző rendszer feleljen meg a vonatkozó szabványnak, vagy azzal egyenértékű biztonságot adjon,
- c) az átjelző berendezés fogadó központban állandóan, kioktatott személyi felügyeletet kell biztosítani,

- d) a tűzjelzés esetén, a tűzjelző valamint tűz és hiba átjelző berendezés meghibásodása esetén szükséges teendőket meg kell határozni,
- e) a tűzjelzést adó létesítményről legalább a következő adatokat tartsa nyilván, és szükség esetén továbbítsa a tűzoltósági ügyeletre:
- ea) a létesítmény címét, rendeltetését, tűzveszélyességi osztályát,
 - eb) a létesítményt befogadó épület (föld felett, föld alatt) szintszámát,
 - ec) az oltást akadályozó körülményeket (különösen, gázpalackokat, éghető folyadékot, izotópot),
 - ed) közműelzárók helyét (különösen gáz, víz, elektromos, távhő),
 - ee) külső tűzoltó vízforrásokat (tűzcsap, tartály, medence) helyét,
 - ef) a tűzoltást segítő körülményeket (hő- és füstelvezetés indítását/leállítását, beépített oltóberendezést),
 - eg) kapcsolattartó nevét, telefonszámát,
- f) a tűzjelzést adó létesítmény, tulajdonosa, üzemeltetője, kezelője, használója és a felügyeleti központ üzemeltetője közötti szolgáltatói szerződés, tartalmazza a téves, és hamis riasztásokból bekövetkező események (kivonulás, vonulásból való visszahívás) elfogadható számát, és az ezen felül történő eseményekből származó költségek mértékét, megtérítésének felelősségét és módját.

A következőkben felsorolt vezetékeknek valamint azok tartó- és függesztő szerkezetének legalább 30 percig ellen kell állniuk a tűznek, vagy ilyen időtartamú védettséget kell számukra biztosítani. Ilyen vezetékek:

- a) a tűzjelző központ és a hangjelzők, fényjelzők, kiürítési riasztást hangosító rendszer közötti vezetékek,
- b) a tűzjelző központ és bármely különálló tápegység közötti vezetékek,
- c) a tűzjelző központ és bármely távkijelző, távkezelő és kijelző egység közötti vezeték,
- d) a tűzjelző központ különálló részeit összekötő vezetékek,
- e) a tűzjelző berendezés vezérléseinek vezetékai,
- f) a tűz- és hibaátjelző berendezés vezérlésének vezetékai,
- g) az érzékelők, kézi jelzésadók vezetékai a következő esetekben:
 - ga) 30 métert meghaladó legfelső használati szinttel rendelkező tűzszakaszban,
 - gb) az 1000 főnél nagyobb befogadóképességű helyiséggel rendelkező tűzszakaszban,
 - gc) a 8.000 m²-nél nagyobb összesített alapterületű közösségi rendeltetésű tűzszakaszban,
azokon a kábelszakaszokon, ahol a visszatérő hurok két ága egyetlen véletlen esemény (tűz) hatására károsodhat (szintek közötti felszállók).

Szabványok

A MSZ EN 54-21-es szabványlapnak az átjelző vonalakra vonatkozó néhány követelménye az MSZ EN 50136 alapján:

Típus	Primer átjelzési pálya	Szekunder átjelzési pálya	Átjelzési idő
1. Típus	Célorientált tűzátjelzési pálya (X25, IP)	Nincs szükség, vagy B csatorna	D4=10s M4=20s

2. Típus	Digitális komm. nyilvános telefon vonalon (ISDN, POTS)	GSM	D4=10s M4=60s
----------	--	-----	------------------

A szabvány általánosan a riasztás átvitelével foglalkozik, amelynek része a tűzátjelzés. Az adatok és követelmények a tűzriasztásra irányadóak.

A táblázatból levonható következtetések:

Redundancia/duplikálás

Ha a felügyelt objektumoknál vagy a riasztásfelügyeleti központnál a riasztásátviteli rendszerhez több interfész kapcsolódik, a riasztásátviteli rendszert akkor kell rendelkezésre állónak tekinteni egy vagy több interfészt érintő hiba esetén, ha:

- a) legalább egy riasztásátviteli út rendelkezésre áll a riasztórendszer egy interfésze és a riasztásfelügyeleti központ egy interfésze között, és
- b) 1) vagy az üzenetek adása és vétele ezen interfészeken előírás szerint történik, vagy
2) az üzenetek adása és vétele az egyik elsődleges interfész mindkét oldalán előírás szerint történik, de hiba esetén a rendszer automatikusan átvált a redundáns interfészre.

A riasztásátviteli rendszernek a riasztórendszer állapotára vonatkozó információt továbbítani kell annak riasztásfelügyeleti központjához.

Átviteli idő

A riasztások átviteli idejének számtani középértéke és a mért átviteli idők 95 %-ának értéke ne haladja meg a 2. táblázatban a megfelelő osztályra megadott értékeket.

Egy adott rendszerre a 3. táblázatban meghatározott, elfogadható legnagyobb átviteli időt meghaladó átviteli időt az átviteli rendszer hibájának kell minősíteni.

Az átviteli időt attól az időponttól kell számítani, amikor a felügyelt objektumhoz rendelt adó-vevő riasztórendszer felőli interfészénél az állapotváltozás megtörténik, addig az időpontig, amikor az új állapot jelentése megjelenik a felügyeleti központ adó-vevője riasztásmegjelenítő berendezés felőli interfészénél. Az automatikus tűzátjelzésre a D4 oszlop értékei az irányadóak.

2. táblázat: Az átviteli idő szerinti osztályozás

Osztály	Átviteli idő, másodpercben				
	D0	D1	D2	D3	D4
Az összes átvitel számtani középértéke	-	120	60	20	10
Az összes átvitel 95%-a	240	240	80	30	15

3. táblázat: A legnagyobb átviteli idő értékei

Osztály	Maximális idő, másodperc				
	M0	M1	M2	M3	M4
Legnagyobb elfogadható	-	480	120	60	20

átviteli idő					
--------------	--	--	--	--	--

Rendelkezésre állás

Egy riasztásátviteli rendszernek a rendelkezésre állása ne legyen kisebb, mint a 4. táblázatban a megfelelő osztályra megadott érték. Az automatikus tűzátjelzésre az A4 oszlop vonatkozik.

4. táblázat: A rendelkezésre állás szerinti osztályozás

	Rendelkezésre állás				
Osztály	A0	A1	A2	A3	A4
A teljes rendszer rendelkezésre állása bármely 12 hónapos időszakban	nincs követelmény	97%	99,3%	99,5%	99,8%
Havi rendelkezésre állás	nincs követelmény	75%	91%	95%	98,5%

A műszaki követelmények szigorodnak az OTSZ hatályba lépésével, illetve a távfelügyeleti szolgáltatókkal szemben is állít követelményeket.

Összefoglalás

- A tűzjelző központot felügyelni kell. Ez történhet a tűzjelző központ melletti 24 órás felügyelettel, vagy távfelügyeleti szolgálattal.
- Átjelzések fogadására, -bárhol legyen az- csak műszakilag megfelelő, tanúsított, vagy OKF engedéllyel rendelkező berendezéssel történhet. Az átjelző vonalaknak, csatornáknak felügyeltnek kell lenni (vonalhiba azonnali jelzése), vagy párhuzamos átjelző csatornának (vonálnak) is rendelkezésre kell állnia meghibásodás esetére.
- A tűzátjelző berendezésekre az MSZ EN 50136-os szabványban meghatározott legszigorúbb „A4” és „D4”-es kategória lesz érvényben. Az automatikus közvetlen tűzátjelzés azt jelenti, hogy a tűzjelző központ tűzjelzése, emberi közbeavatkozás nélkül automatikusan eljut a működési terület szerinti tűzoltóságra. A tűzjelző központok távfelügyelete, az átjelzések fogadása nem azonos a közvetlen automatikus tűzátjelzéssel, és fordítva, a tűz átjelzése nem azonos a tűzjelző központ (táv)felügyeletével.
- Az OKF-en regisztrálni kell a távfelügyeleti szolgáltatót. A távfelügyeleten kioktatott kezelő személyzetet kell biztosítani. A tűzoltóság és távfelügyeleti szolgáltatást nyújtó cég szerződésében előre rögzíteni kell a téves riasztások következményeit. A felelősség és költségviselés szabályait.

A már üzemelő tűz és hiba átjelző rendszereket legkésőbb 2013. március 1-jéig az OTSZ-ben meghatározott tűzvédelmi műszaki követelmények szerint át kell építeni. A már üzemelő tűz és hiba átjelző rendszerek regisztrációját legkésőbb 2008. október 1-jéig végre kell hajtani.

Tarnaváry Zoltán ny. tű. ezds., tűzvédelmi és biztonságtechnikai mérnök